

Sygn. akt III AUa 1972/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski (spr.)
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba SSA Michał Bober
Protokolant:	sekr.sądowy Agnieszka Makowska

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2016 r. w Gdańsku

sprawy W. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 1 października 2015 r., sygn. akt VI U 1486/15

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

SSA Bożena Grubba SSA Maciej Piankowski SSA Michał Bober

Sygn. akt III AUa 1972/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczony W. S. odwołał się od decyzji pozwanego organu rentowego - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 05.05.2012 r., którą odmówiono mu prawa do emerytury, gdyż ubezpieczony nie udokumentował 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy uznał, że ubezpieczony posiada jedynie 5 lat, 1 miesiąc i 22 dni okresów pracy w warunkach szczególnych.

Kwestionując powyższą decyzję ubezpieczony twierdził, że w warunkach szczególnych pracował:

- od 01.07.1980 r. do 30.06.1982 r. w (...) S.A. P.,

- od 01.03.1984 r. do 30.04.1992 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B..

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. Uwzględniony okres pracy w warunkach szczególnych obejmuje okres od 17.08.1992 r. do 31.12.1998 r. (po odliczeniu okresów nieskładkowych).

Wyrokiem z dnia 01.10.2015 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 17.05.2015 r. (pkt 1) oraz stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt 2).

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach.

Ubezpieczony (ur. (...)) 21.04.2015 r. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Organ rentowy uznał za udokumentowany staż ubezpieczeniowy na dzień 31.12.1998 r. w wymiarze 25 lat, 2 miesięcy i 1 dnia, w tym 5 lat, 1 miesiąca i 22 dni pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczony nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Te okoliczności były bezsporne.

Sporną pozostawała okoliczność, czy ubezpieczony przez okres co najmniej 15 lat był zatrudniony w warunkach szczególnych i czy taki charakter miało jego zatrudnienie w okresie zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...) S.A. oraz w (...) Przedsiębiorstwie (...).

Ubezpieczony w okresie od 22.08.1978 r. do 30.06.1982 r. był zatrudniony w (...) P. i pracował na stanowisku montera. Ubezpieczony wykonywał pracę na terenie Zakładów (...) w B. przy wycinaniu i wymianie zbiorników, zaworów, rur, przy budowie zakładu (...). Prace wykonywał na wysokości. Następnie wykonywał prace we W. przy docinaniu rur na wysokości.

Następnie od 05.07.1982 r. do 30.04.1992 r. ubezpieczony pracował w (...) Przedsiębiorstwie (...), w tym od 01.02.1984 r. jako palacz zatrudniony przy obsłudze pieców na węgiel, które służyły do ogrzewania przedsiębiorstwa, a latem do zasilania bloku mieszkalnego w ciepłą wodę. 20.02.1985 r. ubezpieczony uzyskał zaświadczenie kwalifikacyjne E, w zakresie eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych do 1 kilowata.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powyższy stan faktyczny w części był niesporny i ustalił go na podstawie dokumentów przedłożonych przez strony, zeznań świadka R. N. oraz zeznań ubezpieczonego, którym dał wiarę. Dokumenty w aktach osobowych nie pozostawiają wątpliwości, co do charakteru obowiązków ubezpieczonego, wykonywanych jako monter na wysokości, a później jako palacz.

Zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. w brzmieniu obowiązującym od dnia 01.01.2013 r., ubezpieczonym urodzonym po dniu 31.12.1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 do 34, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w artykule 27. Emerytura, o której mowa w ustępie 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego. W myśl art. „2... artykułu 30..., ustępu 2 artykułu 32 cytowanej Ustawy”, dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Przepisy Rozporządzenia wykonawczego Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r., które nadal zachowały swą moc na warunkach określonych w art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, mają zastosowanie do wszystkich pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, a okresy te stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji

w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik lub w świadectwie pracy. Niemniej w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, każdy fakt mający wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość, może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uznał za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Zaliczenie nieudokumentowanych spornych okresów pracy w szczególnych warunkach, do stażu pracy, uprawniającego do wcześniejszej emerytury, wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych. Istotne jest też, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzanej mu pracy.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w świetle dokonanych ustaleń ubezpieczony przez 18 lat, 5 miesięcy i 24 dni wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracę w szczególnych warunkach z wykazu A. Najpierw prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości, to jest prace wymienione w wykazie A, dział 5, pozycja 5, następnie prace nieautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego, o których mowa w dziale 14 pozycji 1. W końcu zaś prace przy produkcji i przetwórstwie wyrobów gumowych, ebonitowych oraz półproduktów i środków pomocniczych do tych wyrobów - dział 4, pozycja 21, punkt 18, a więc prace w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisu art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wykonywana przez niego praca była pracą o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury. Sąd Okręgowy zgodnie z art. 118 ust. 1a ustawy emerytalno-rentowej z urzędu orzekł w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zdaniem Sądu Okręgowego w okolicznościach przedmiotowej sprawy brak było podstaw do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego, pomimo uwzględnienia odwołania ubezpieczonego.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł pozwany organ rentowy, który zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w punkcie 1 zarzucając naruszenie art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 748), § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43) poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury, podczas gdy ubezpieczony nie spełnił wszystkich wymaganych warunków, określonych w w/w przepisach oraz naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów.

Apelujący wniósł o zmianę punktu 1 zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, a ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, a ponadto o zasądzenie od ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając apelację pozwany podał, że ubezpieczony w odwołaniu domagał się zaliczenia jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresu od 01.07.1980 r. do 30.06.1982 r. w Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku montera konstrukcji stalowych. Z uzasadnienia wyroku wynika, że Sąd uwzględnił już okres od 22.08.1978 r., kiedy to ubezpieczony pracował jako tokarz. Ze świadectwa pracy z dnia 30.06.1982 r. wynika, że ubezpieczony był zatrudniony od 22.08.1978 r. do 30.06.1982 r. na stanowisku: tokarz, a ostatnio monter. Ubezpieczony posiada wykształcenie tokarza, w podaniu o pracę wskazał, że ubiega się o pracę na stanowisku tokarza, tak też została zawarta umowa o pracę. Pierwszy angaż znajdujący się w aktach osobowych powoda, w którym podano stanowisko pracy monter (z 10/1980 r.), a jeszcze angaż z 24.06.1980 r. jest na stanowisko tokarz. Ponadto ubezpieczony zeznał, że jako monter na wysokości pracował 15-16 dni w miesiącu, także zaliczenie okresu na stanowisku montera do szczególnych warunków budzi wątpliwości.

W przedmiocie zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Przedsiębiorstwie (...) Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony pracował jako palacz od 01.02.1984 r., natomiast w uzasadnieniu Sąd wskazał, że zaświadczenie kwalifikacyjne ubezpieczony uzyskał dopiero dnia 20.02.1985 r., sam ubezpieczony domagał się zaliczenia okresu od 01.03.1984 r. Ze świadectwa pracy z dnia 30.04.1992 r. wynika, że ubezpieczony był zatrudniony od 05.07.1982 r. do 30.04.1992 r. na stanowisku: robotnik obsługi zwierząt, a ostatnio palacz c.o.

W aktach osobowych znajduje się pozew ubezpieczonego z dnia 03.02.1992 r. oraz pismo z dnia 20.01.1992 r., z których to dokumentów wynika, jak sam wskazuje, że zatrudnił się od 07/1982 r. jako pracownik obsługi zwierząt, a po kilku latach pracy jako pracownik obsługi zwierząt został wysłany przez zakład pracy na kurs palacza co i został przeniesiony do kotłowni. Ostatni angaż, z którego wynika stanowisko robotnik jest z dnia 23.07.1985 r., natomiast stanowisko palacza pierwszy raz zostało wskazane w angażu z 12.09.1985 r. W aktach znajduje się zaświadczenie o ukończeniu kursu palacza kotłów wodnych i parowych z dnia 10.01.1990 r. oraz zaświadczenie kwalifikacyjne nr (...), egzamin z dnia 19.01.1990 r. w zakresie obsługi kotłów wodnych co do 100°C.

Sąd Okręgowy ponadto nie ustalił, czy piece obsługiwane przez powoda były typu przemysłowego, co jest niezbędne do zakwalifikowania pracy jako wykonywanej w warunkach szczególnych i wynika wprost z wykazu A, działu 14, poz. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r.

Z zeznań świadka oraz ubezpieczonego wynika, że były 3 piece, 2 większe i 1 mniejszy. Latem ubezpieczony obsługiwał 1 piec, ten mniejszy, który ogrzewał 16 m² powierzchni, był o mocy 16KW, a zimą 2 większe piece o powierzchni ogrzewania 32 m² o mocy 32 KW.

Zgodnie z Polską Normą - PN-70/H- (...), która określa pojęcie kotłów grzewczych oraz ich parametry, jako nieautomatyzowane kotły parowe lub wodne typu przemysłowego należy rozumieć urządzenia z paleniskiem, przeznaczone do wytwarzania pary lub podgrzewania wody ciepłem powstałym w wyniku spalania paliwa, których moc przekracza 1MW, przy czym w kotłach wodnych temperatura wody na wylocie przekracza 115 stopni C., a w kotłach parowych ciśnienie pary przekracza 0,7 at. Zdaniem pozwanego, na podstawie powyższego, ubezpieczony nie pracował przy piecu typu przemysłowego.

Ponadto Sąd nie przeprowadził dowodu z zeznań w charakterze świadków Pana Ł. K. na okoliczność charakteru pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B. oraz S. P. na okoliczność charakteru pracy ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie (...), a w ocenie apelującego zeznania w/wymienionych świadków miałyby istotne znaczenie w niniejszej sprawie.

W ocenie apelującego, nawet ewentualne zaliczenie do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia ubezpieczonego na stanowisku monter w Przedsiębiorstwie (...) od 10/1980 r. do 30.06.1982 r., nie stanowi wymaganego okresu umożliwiającego przyznanie mu prawa do emerytury, gdyż okres jego pracy na stanowisku palacza w (...) Przedsiębiorstwie (...) nie jest możliwy do uwzględnienia z powodów przytoczonych powyżej.

Po zaliczeniu (do okresu już uwzględnionego przez organ rentowy do szczególnych warunków pracy w wymiarze 5 lat, 1 miesiąca i 22 dni) okresu zatrudnienia na stanowisku monter, ubezpieczony nadal nie legitymuje się wymaganym 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach. Ponadto przeprowadzone postępowanie i wnioski wyciągnięte przez Sąd Okręgowy budzą zastrzeżenia i jako takie ostać się nie mogą.

Jedynie wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku stanowi podstawę do przyznania prawa do emerytury. Zdaniem ZUS ubezpieczony nie udowodnił 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 maja 2013 r., sygn. akt III AUa 26/13, wykonywanie pracy w warunkach szczególnych nie może zostać tylko uprawdopodobnione, ale musi zostać wykazane w sposób niezbity i nie budzący jakichkolwiek wątpliwości. Dokonując oceny materiału dowodowego sprawy trzeba mieć na

uwadze, że zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień lub wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga zawsze dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych.

Zdaniem pozwanego Sąd Okręgowy wyrokując na podstawie zebranego materiału dowodowego, uchybił również zasadzie swobodnej oceny dowodów, przez co naruszył przepis prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie należy stwierdzić, że przedmiotem sporu było to czy ubezpieczony spełnia warunki nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym, zaś ściśle sporne było, czy ubezpieczony posiada co najmniej 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach według stanu na dzień 31.12.1998 r. Prawo do emerytury w wieku obniżonym nabywane jest po spełnieniu wszystkich warunków przewidzianych przez ustawodawcę, zaś sama decyzja w tym zakresie ma charakter deklaratoryjny, a zatem jedynie potwierdzający spełnianie wszystkich warunków nabycia prawa do świadczenia. Dlatego też, wbrew zarzutom apelacji, Sąd Okręgowy w postępowaniu odwoławczym nie był ograniczony do badania jedynie tych okresów, które w ocenie ubezpieczonego powinny zostać uwzględnienie do stażu pracy w warunkach szczególnych, ale był uprawniony, a wręcz zobowiązany do uwzględnienia wszystkich okresów, w których ubezpieczony świadczył pracę w warunkach szczególnych.

Do wniosku o ustalenie kapitału początkowego załączone zostało świadectwo pracy z dnia 30.06.1982 r., w którym podano, że ubezpieczony w okresie od 22.08.1978 r. do 30.06.1982 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w P., ale zaznaczono, że ubezpieczony pracował tam na stanowisku tokarza, a ostatnio na stanowisku montera.

Przy wniosku o emeryturę ubezpieczony nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych za okres od 22.08.1978 r. do 30.06.1982 r., zaś świadectwo pracy z dnia 30.06.1982 r. nie zawiera adnotacji, aby ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

W odwołaniu ubezpieczony domagał się uwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu od 01.07.1980 r. do 30.06.1982 r. (k. 2).

Sąd Okręgowy pozyskał akta osobowe ubezpieczonego z okresu jego zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w P..

W dokumentacji zawartej w powyższych aktach osobowych znajduje się podanie ubezpieczonego z dnia 15.08.1978 r. o przyjęcie go do pracy w Przedsiębiorstwie (...) w P. na stanowisko tokarza. Na powyższym podaniu uczyniono adnotację "Proszę o przyjęcie z dniem 22.08.78 na stanowisko tokarz ze stawką 10,50 zł/godz. w akordzie".

W dniu 22.08.1978 r. ubezpieczony zawarł z Przedsiębiorstwem (...) w P. umowę o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku tokarza. W karcie obiegowej zmiany (...) podano, że ubezpieczony został zatrudniony w zakładzie w B. na stanowisku tokarza. W karcie obiegowej zmiany podano, że z dniem 01.09.1978 r. ubezpieczony został oddelegowany do pracy do zakładu we W. zachowując dotychczasowe stanowisko tokarza. To samo stanowisko pracy ubezpieczonego podano w karcie informacyjnej pracownika (nr akt (...)) oraz w informacjach o zmianie wysokości wynagrodzenia ze stycznia 1980 r. oraz z dnia 24.06.1980 r. Z dniem 01.07.1980 r. pracodawca powierzył ubezpieczonemu pracę na stanowisku montera konstrukcji stalowych - co wynika z pisma kierownika budowy z dnia 24.06.1980 r. W piśmie tym zaznaczono, że do zmiany zatrudnienia doszło "za zgodą stron". W karcie obiegowej zmiany z dnia 29.09.1979 r. podano, że ubezpieczony od dnia 01.10.1979 r. został oddelegowany do B. i jest zatrudniony na stanowisku montera. W dniu 10.12.1981 r. ubezpieczony z pomyślnym wynikiem złożył egzamin kwalifikacyjny w zawodzie montera. W opisie rodzaju wykonywanych prac podano, że ubezpieczony pracował przy montażu rurociągów technologicznych, konstrukcji stalowych, armatury i zbiorników. W informacjach o zmianie wysokości wynagrodzeń pracodawca podawał, że ubezpieczony pracuje na stanowisku montera konstrukcji stalowych. Takie informacje podawano do czasu rozwiązania stosunku pracy z w/w pracodawcą (dowód: dokumenty w aktach osobowych ubezpieczonego - w załączeniu).

Ubezpieczony zeznał, że jako monter wykonywał prace przy wymianie zbiorników, zaworów, rur, wykonywał prace remontowe. Były to prace na wysokościach (co najmniej 6 m), co dotyczyło remontu rur i zbiorników. Również pracował przy konstrukcjach schodów, prace były wykonywane na rusztowaniach z zabezpieczeniami w pasy bezpieczeństwa. Ubezpieczony twierdził, że nie pracował w ogóle jako tokarz, jednak - w ocenie Sądu Apelacyjnego - twierdzenia ubezpieczonego są w tym zakresie niewiarygodne jako sprzeczne z dokumentami opisanymi wyżej, a zawartymi w jego aktach osobowych.

Reasumując, Sąd Apelacyjny ustalił, że ubezpieczony na stanowisku montera konstrukcji metalowych na wysokości pracował w okresie wynikającym z akt osobowych, czyli od dnia 01.07.1980 r. do dnia 30.06.1982 r. (łącznie 2 lata).

W załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.), który stanowi wykaz A (prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), w dziale V (w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych) pod poz. 5 wymienione zostały "prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości".

Zdaniem Sądu Okręgowego w okresie od dnia 01.07.1980 r. do dnia 30.06.1982 r. ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę, która odpowiada pracy wymienionej we wskazanym wyżej rozporządzeniu. Tym samym do okresu pracy w warunkach szczególnych, uwzględnionego już przez organ rentowy, należało doliczyć także okres 2 lat.

Nie było natomiast podstaw do uwzględniania, jak to uczynił Sąd Okręgowy - okresu od 22.08.1978 r. do 30.06.1980 r., kiedy to ubezpieczony wykonywał prace na stanowisku tokarza, gdyż praca ta nie została zakwalifikowana jako praca wykonywana w warunkach szczególnych. Tym samym za zasadny należało uznać zarzut apelacji naruszenia przez Sąd Okręgowy dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c., gdyż Sąd ten n- we wskazanym wyżej zakresie - poczynił ustalenia sprzeczne ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Odnosząc się natomiast do kolejnego z okresów objętych sporem, czyli okresu zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 01.03.1984 r. do dnia 30.04.1992 r. należy wskazać, że do wniosku o ustalenie kapitału początkowego załączone zostało świadectwo pracy z dnia 30.04.1992 r., w którym podano, że ubezpieczony od 05.07.1982 r. do 30.04.1992 r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B. i w tym okresie pracował jako robotnik obsługi zwierząt, zaś ostatnio zajmował stanowisko palacza c.o. W świadectwie tym nie odnotowano, aby ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Przy wniosku o ustalenie prawa do emerytury ubezpieczony także nie złożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy pozyskał akta osobowe ubezpieczonego z okresu jego zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B.. Z powyższej dokumentacji wynika, że ubezpieczony w dniu 01.07.1982 r. uzyskał skierowanie z Urzędu Miasta i Gminy w Ł. do pracy w Przedsiębiorstwie (...) w B. na stanowisko pracownika obsługi zwierząt. W dniu 05.07.1982 r. ubezpieczony zawarł z powyższym pracodawcą umowę o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku "robotnika obsługi".

W dniu 15.02.1984 r. ubezpieczony uzyskał zaświadczenie kwalifikacyjne nr (...) w zakresie obsługi urządzeń energetycznych w którym zawarto informację, że ubezpieczony zdał wymagany egzamin i może prowadzić eksploatację urządzeń energetycznych w zakresie obsługi kotłów wodnych o temperaturze do 100 stopni C.. Zaświadczenie było ważne do dnia 15.02.1989 r. W dniu 10.01.1990 r. ubezpieczony ukończył kurs palaczy kotłów wodnych i parowych i wydano mu zaświadczenie kwalifikacyjne nr (...) w zakresie obsługi kotłów wodnych c.o. do 100 stopni C..

W dniu 01.02.1984 r. ubezpieczony potwierdził zapoznanie się z karta charakterystyki stanowiska pracy: "palacz CO - pracownik obsługi zwierząt". W zakresie obowiązków ubezpieczonego poza obsługą kotłów w kotłowni była także obsługa myjni samochodów i utrzymywanie czystości na niej. Z dniem 12.09.1985 r. zakład pracy powierzył

ubezpieczonemu dodatkową pracą pełnienia funkcji dozorca przy bramie wjazdowej Bazy N., za co ubezpieczonemu był wypłacany dodatek do wynagrodzenia.

Pismem z dnia 15.01.1992 r. pracodawca zawiadomił ubezpieczonego, że z uwagi na to, że mieszkańcy domu zakładowego nie zgodzili się na odpłatne nabycie własności mieszkań zmienione zostają dotychczasowe warunki pracy ubezpieczonego. Ubezpieczony miał wykonywać pracę w kotłowni jedynie sezonowo w okresie od 15 października każdego roku do 15 kwietnia roku następnego. Ubezpieczony nie zgodził się na powyższe warunki i w piśmie z dnia 20.01.1992 r. podał, że od lipca 1982 r. jest zatrudniony jako pracownik stały obsługi zwierząt i dopiero po kilku latach pracy przy obsłudze zwierząt (w wyniku zwolnienia palacza) został wysłany na kurs palaczy i następnie został przesunięty do pracy w kotłowni, ale bez nowego angażu. Następnie ubezpieczony wniósł odwołanie do Sądu Pracy w B. i podał w nim wykonywał pracę jako pracownik obsługi zwierząt i na stanowisko palacza został przeniesiony po ukończeniu kursu palaczy.

Świadek R. N. zeznał, że ubezpieczony od 1984 r. był zatrudniony jako palacz. W kotłowni były trzy piece - ale dwa były uruchamiane tylko zimą. Dla jednego takiego pieca powierzchnia ogrzewania wynosiła 32 metry (mocy 32 KW), zaś mniejszy piec był na 16 metrów i miał moc 16 KW. Latem ubezpieczony pracował przy obsłudze mniejszego pieca na ciepłą wodę dla bloku mieszkalnego, biurowca i na myjkę do mycia samochodów, a duże piece nie pracowały.

Biorąc pod uwagę powyższy materiał dowodowy należało rozważyć, czy praca ubezpieczonego w okresie jego zatrudnienia jako palacza c.o. była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych.

Zgodnie z wyżej wskazanym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. - w dziale XIV wykazu A stanowiącego załącznik do tego rozporządzenia ("prace różne") pod poz. 1 wymienione zostały "prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego".

Z zeznań świadka oraz z dokumentów zawartych w aktach osobowych ubezpieczonego wynika, że ubezpieczony pracował jako palacz c.o. przy obsłudze trzech kotłów wodnych niezautomatyzowanych, opalanych węglem. Kotły te dostarczały ciepło i ciepłą wodę do budynku zakładowego oraz budynku mieszkalnego. Piece, które obsługiwał ubezpieczony, służyły wyłącznie do podgrzewania wody, która miała zastosowanie do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych i zakładowych (c.o.) oraz uzyskania ciepłej wody użytkowej (c.w.u.), a nie do wzbudzania procesów technologicznych. Ponadto w sezonie letnim praca ograniczała się do zapewnienia ciepłej wody. Tymczasem brzmienie rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. nie pozostawia wątpliwości, że nie każda praca na stanowisku palacza jest pracą wymienioną pod poz. 1 działu XIV wykazu A będącego załącznikiem do cyt. rozporządzenia, ale tylko praca palacza kotła parowego lub wodnego typu przemysłowego (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20.03.2013 r., I UK 517/12, LEX nr 1383245; a także Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyrokach z: 12.06.2014 r., III AUa 1535/13 oraz z 15.10.2015 r., III AUa 135/15, LEX nr 1916640 oraz Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 10.09.2015 r., III AUa 148/15, LEX nr 1820467).

Sąd Apelacyjny w Lublinie trafnie wskazał, że rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. nie zawiera definicji „kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego”. Skoro jednak w nazwie zawarte jest określenie „typ przemysłowy”, oznacza to, że istotne znaczenie ma, gdzie znajduje zastosowanie kocioł, aby praca palacza była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych. Kocioł typu przemysłowego, to kocioł używany w przemyśle, dla potrzeb procesów technologicznych. Takim kotłem nie jest piec centralnego ogrzewania używany do ogrzewania budynków (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 06.11.2013 r., III AUa 920/13).

Ponadto zasadnie wskazał apelujący organ rentowy na obowiązującą Polską Normę (PN-70/H- (...)), która określa pojęcie kotłów grzewczych oraz ich parametry. Ubezpieczony nie był uprawniony do obsługi kotłów, gdzie temperatura wody na wylocie przekracza 115 stopni C., a ponadto kotły obsługiwane przez ubezpieczonego nie przekraczały mocy 1 MW.

Reasumując, praca ubezpieczonego w okresie od dnia 01.03.1984 r. do dnia 30.04.1992 r. nie mogła być zakwalifikowana jako praca palacza kotła parowego lub wodnego typu przemysłowego. Tym samym okres tej pracy nie mógł być uwzględniony do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.) ubezpieczeni urodzeni, jak ubezpieczony, po dniu 31.12.1948 r., uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 tej ustawy (60 lat dla mężczyzn), jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym oraz mają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy, o którym stanowi art. 27 ustawy, tj. 25 lat dla mężczyzn. Niezbędnym warunkiem jest również nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (niesporne). Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ubezpieczony winien wykazać co najmniej 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wymienionych w załączniku do przedmiotowego rozporządzenia. Jak wynika z cytowanych przepisów rozporządzenia i ukształtowanego na ich tle orzecnictwa Sądu Najwyższego, praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 14.09.2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z 22.01.2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z 24.03.2009 r., I PK 194/08, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 281).

Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia nabycia uprawnień emerytalnych ma możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wymienionych w wykazie A, stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Uzasadniony okazał się zarzut apelacji, iż ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego co do tego, że także co do drugiego ze spornych okresów ubezpieczony, będąc palaczem, obsługiwał kotły wodne typu przemysłowego, pozostają w sprzeczności z treścią zebranego materiału dowodowego.

Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, wyrażoną w art. 233 § 1 k.p.c. obowiązkiem sądu jest wyprowadzenie z wszechstronnie rozważonego materiału dowodowego wniosków zgodnych z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Przy czym "granica własnego przekonania sądu nie może naruszać podstawowej zasady logicznego powiązania wniosków z materiałem ustalonym. Sąd może dawać wiarę tym lub innym świadkom, czyli swobodnie oceniać ich zeznania, nie może jednak na tle tych zeznań budować wniosków, które z nich nie wynikają" (zob. wyroki SN: z 21.09.1965 r., II CR 253/65, OSNPG 1966, nr 1-3, poz. 11; z 29.08.1974 r., I CR 338/74, Lex nr 7578; z dnia 20.03.1980 r., II URN 175/79, OSNC 1980, Nr 10, poz. 200).

Sumując, zebrany w sprawie materiał dowodowy nie uzasadnia przyjęcia, że w spornych - omówionych wyżej - okresach ubezpieczony wykonywał prace w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej, przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. W świetle powyższych ustaleń i rozważań brak jest podstaw do uznania, że ubezpieczony spełnił wszystkie warunki konieczne do otrzymania emerytury w trybie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, skoro nie legitymuje się on co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach na dzień 01.01.1999 r., a tym samym nie nabył prawa do żądanego świadczenia. Zarzut obraży prawa materialnego okazał się uzasadniony. Dochodząc do powyższych konstatacji Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

SSA Bożena Grubba SSA Maciej Piankowski SSA Michał Bober